

## РОЛЬ ІНДИКАТОРІВ ДОВІРИ ДО ФІНАНСОВОГО РИНКУ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

М. Петик, Ю. Місюрак, О. Панич

*Львівський національний університет імені Івана Франка  
79008, м. Львів, пр. Свободи, 18*

*Розглянуто проблему суспільної довіри до банківського сектору. Обґрунтовано, що у сучасному світі основою ефективності банківської системи є довіра до банків з боку населення. Визначено зв'язки макроекономічних чинників та довіри до банківських установ в Україні. На основі методу кореляційного аналізу з використанням коефіцієнта Фехнера встановлено зв'язки між рівнем довіри до регулятора у банківському секторі та скоригованим на інфляцію обсягом державного зовнішнього боргу, зобов'язаннями банків, зміною облікової ставки. Досліджено залежність між тіньовою економікою та зобов'язаннями банків. Запропоновано шляхи відновлення рівня довіри до банків в Україні. Нині низький рівень довіри до банківських установ не дає змоги повністю використовувати фінансовий потенціал України, щоб створити дієву та конкурентоспроможну фінансову систему. Одним з найважливіших завдань для відновлення довіри до банківської системи є підвищення фінансової грамотності населення, забезпечення відкритості банків, розширення спектру банківських послуг та забезпечення їх доступності, активне застосування маркетингових технологій та комунікацій, підвищення іміджу банківських установ.*

**Ключові слова:** банки, довіра, Національний банк України, індикатори рівня довіри до банків, державний борг, тіньова економіка, зобов'язання банків, фінансова грамотність.

**Вступ.** Банківська система України сьогодні відновлюється після соціально-політичної кризи в Україні 2013-2014 рр., яка спричинила глибокий економічний спад, та вплинула більше на банківську сферу, ніж навіть світова економічна криза 2008-2010 рр. Протягом кількох останніх років банківський сектор характеризується як нестабільний. Під час кризи мали місце численні банкрутства у банківському секторі, зменшення частки депозитів та збільшення частки проблемних кредитів.

Ефективне функціонування комерційних банків можливе лише за наявності довіри до них з боку суспільства. Сьогодні рівень довіри до банківського сектора є негативний: баланс довіри / недовіри є від'ємним. Низька довіра має негативний вплив на економіку країни загалом, оскільки сповільнює економічне зростання, сприяє тінізації економіки. Зі зростанням довіри банки мобілізують більше вільних фінансових ресурсів домогосподарств, і розміщують їх від власного імені та на власний ризик з метою отримання прибутку, а також надають позики, тим хто

потребує. В Україні вільні фінансові ресурси замість того, щоб “працювати” як капітал, зберігаються “на руках” у населення, яке боїться нести свої накопичення навіть у державні банки, незважаючи на те, що ці вклади є гарантовані державою (більш надійні). Вільні фінансові ресурси замість того, щоб приносити прибуток власникам, втрачають свою вартість і гальмують розвиток економіки. Перешкоджає їй недостатня підтримка громадян до реформ фінансового сектору. Це можна пояснити низьким рівнем довіри до державних інституцій в цілому та Національного банку України зокрема [12]. Вразливість вітчизняної банківської системи за умов нестабільної політичної ситуації та проблем у фінансовому секторі актуалізують проблему формування довіри громадян у контексті зміцнення фінансового ринку в цілому.

**Постановка завдання.** Метою дослідження є визначення індикаторів довіри до вітчизняної банківської системи та оцінка впливу макроекономічних показників розвитку держави на рівень довіри до банківських установ, окреслення напрямів підвищення рівня довіри до банківського сектору в Україні.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Дослідження проблеми суспільної довіри до банків знайшли відображення у працях Є. Андрушак, С. Дзюбик, О. Ісхакова, В.Коваленко, О. Мельник, М. Мрочко, О. Петрик, А. Семенов, Ю. Тихан, В. Стойка, Л. Штефан та ін. Проте сьогодні в науковій літературі ще не достатньо висвітлено питання довіри до банківського сектору та чинників, що її визначають. У зв’язку з цим, актуальним є визначення індикаторів довіри до діяльності вітчизняних банківських установ, дослідження макрорівневих залежностей у секторі довіри методами кількісного аналізу та обґрунтування шляхів підвищення рівня довіри економічних суб’єктів до регулятора банківської діяльності в Україні та банківського сектору загалом.

Естебан Ортіз-Оспіна та Макс Розер вважають, що довіра є визначальним елементом соціального капіталу – ключовим внеском для підтримки результатів добробуту, включаючи економічний розвиток [4].

Особливе місце проблема довіри займає у теорії нової інституційної економіки (Р. Коуз, Д. Норт, О. Вільямсон). Дана концепція передбачає, що ситуація в економічному світі, як правило, складна та неоднозначна. У такому випадку вагомим значення набуває проблема невизначеності, яка виникає внаслідок неповноти інформації та її асиметричного розподілу.

**Результати.** Зазвичай сторони, укладаючи ринкову угоду, не поспішають відкривати контрагентам всю інформацію, яка їм доступна. За таких обставин у більше інформованій стороні виникає “моральна спокуса” або “моральний ризик” скористатися своєю перевагою. Менше інформованій стороні доведеться здійснити додаткові трансакційні витрати (наприклад, на пошук додаткової інформації, розробку складніших контрактів і страхування угод). Проте з підвищенням рівня довіри в економічній системі, такі затрати будуть скорочуватись. У світі асиметричної інформації довіра виступає свого роду каталізатором економічної активності. Довіра зменшує трансакційні витрати в банківських відносинах, фактор довіри є одним з найбільш важливих елементів, що визначає розвиток майбутніх ділових відносин [5].

Д. Сімпсон вважає, що довіра виникає між двома суб’єктами фінансового ринку, коли вони розуміють, що вони можуть бути захищені. Довіра – це переконаність клієнтів в безпечних відносинах з банком [2].

Довіра – один з основних факторів, на якому будуються відносини між суб’єктами. Вчені визначають довіру, як можливість контролювати ризики і

зменшувати їх. І оскільки усі операції банківської установи є пов'язаними з певним ступенем ризику, то банку необхідно керувати і контролювати можливі ризики належним чином.

На думку Хадсона, ризик – це розуміння ймовірності збитків в майбутньому, що істотно погіршить стан [1].

Аналізуючи взаємодію між ризиком і довірою, можна сказати, що це два фактори, які не можуть існувати один без одного.

Нестабільна фінансова ситуація спричиняє зменшення довіри населення до комерційних банків. Тому важливо посилити впевненість економічних суб'єктів у збереженні своїх заощаджень. Фінансовий сектор України характеризується великою часткою державної власності та зростанням її концентрації, вузьким асортиментом напрямів банківської діяльності та великими обсягами фінансових ресурсів, що зберігають поза банками. Частка державних банків у чистих активах та депозитах населення становить 54,2 % від усього банківського сектору (5 банків з 76 є державними) [10].

Лише з другого півріччя 2018 року можна спостерігати позитивні тенденції у банківському секторі. Збільшення реальних (скоригованих на інфляцію) зобов'язань банків, що свідчить про відновлення рівня довіри населення до банківських установ. За даними Міністерства фінансів, станом на 01.12.2019 року сукупні зобов'язання банків зменшились на 1 978 млн грн, у т.ч. в іноземній валюті – на 1 2130 млн грн (зауважимо, що зменшились зобов'язання, передусім, за рахунок зменшення коштів небанківських установ на 23 413 млн грн, адже кошти суб'єктів господарювання зменшились незначно, а кошти фізичних осіб збільшились на 8 578 млн грн).

Згідно дослідження Роберта Дрейка, лише 43 % населення має достатній рівень фінансової грамотності. У 2018 році Україна опинилась на останньому місці в індексі фінансової грамотності [10]. Люди з меншими доходами, нижчим рівнем освіти та ті, які не мають банківських рахунків, демонстрували нижчий рівень обізнаності у фінансових питаннях та почувалися менше фінансово забезпеченими.

Коли споживачі впевнені у своєму майбутньому, вони, як правило, витрачають гроші, стимулюючи економічне зростання, і навпаки. Дані споживчих настроїв є важливим показником для фінансового ринку, його учасників та інвесторів, враховуючи можливість передбачення структури споживчих витрат, що водночас є прогнозами головних макроекономічних результатів (від зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) до ефективності грошово-кредитної політики в боротьбі з низьким рівнем безробіття та інфляції).

Дослідження рівня довіри до НБУ визначають на основі опитувань соціологічних інституцій (інститутів).

За аналізований період (2005-2018 рр.) було виявлено залежності впливу макроекономічних показників держави на стан довіри до центрального банку та, відповідно, вплив довіри на результати банківської діяльності. Згідно нашого дослідження на рівень суспільної довіри до банків впливають такі чинники як: офіційний курс гривні до долара США, обсяг зовнішнього державного боргу України, ВВП. Також, визначальними є рівень фінансової грамотності населення та репутація конкретного банку. Значення цих показників наведені у табл. 1.

Згідно з даними Центру Розумкова баланс довіри / недовіри до НБУ у грудні 2019 р. схилився у бік недовіри, яку висловлювали (-29 %) громадян. Подібним, але трохи нижчим є баланс довіри / недовіри до банківських установ (-50,8 %), що є одним з найнижчих у світі. Для порівняння у США цей показник становить – 64 %,

Великій Британії – 43 %, Німеччині – 55 %, Італії – 37 % станом на 2017 рік [3]. Баланс довіри / недовіри до регулятора та до банків помітно покращився протягом 2019 року, що зумовлено поцінуванням національної грошової одиниці та позитивними фінансовими результатами банківського сектора. Прибуток банків за 11 місяців 2019 року склав 59 млрд грн, що в 4 рази більше, ніж за аналогічний період 2018 року.

Таблиця 1

**Макроекономічні показники, що впливають на рівень довіри до банківського сектора за 2005-2018 рр.**

Роки	Зобов'язання банків, млн грн	Кредитний портфель банків, млн грн	Рівень тіньової економіки, % до офіційного ВВП	Індекс споживчих цін	Баланс довіри/недовіри до НБУ у %	Державний зовнішній борг, млн грн
2005	188 427	156 385	30,3	110,3	-3,5	43 956
2006	297 613	269 688	29,8	111,6	-22,3	49 506
2007	529 818	485 368	28,8	116,6	-3,9	53 488
2008	806 823	792 244	31,1	122,3	-75,5	86 023
2009	765 127	747 348	39,0	112,3	-66	135 926
2010	804 363	755 030	38,0	109,1	-42,8	181 813
2011	898 793	825 320	34,0	104,6	-47,6	195 806
2012	957 872	815 327	34,0	99,8	-48,1	208 919
2013	1 085 496	911 402	35,0	100,5	-43,6	223 016
2014	1 168 829	1 006 358	43,0	124,9	-70	486 027
2015	1 150 672	1 009 768	40,0	143,3	-68	826 270
2016	1 132 515	1 005 923	35,0	112,4	-73	980 185
2017	1 172 761	1 042 798	32,0	113,7	-64	1 080 310
2018	1 360 764	1 118 618	30,0	109,8	-62	1 397 217
Середні значення за 2005-2018рр.	879 990	785 141	34,2	113,7	-49	454 192,77

*Побудовано авторами за даними Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України та Центру Розумкова.*

Дані офіційної статистики Національного банку України свідчать про те, що, не зважаючи на позитивні тенденції протягом 2018-2019 рр., рівень довіри до банків ще не досяг їх докризового рівня (-3,9 % у 2007 р.). Низький рівень довіри до фінансового регулятора гальмує розвиток усього фінансового сектору. Проте найголовнішим є те, що без достатнього рівня довіри нинішня діяльність НБУ не може бути ефективною. Оскільки саме наявність довіри забезпечує адекватну раціональну поведінку учасників ринку у відповідь на офіційні повідомлення регулятора. Лише за такої умови він може досягти проголошених цілей щодо інфляції, валютного курсу, ділової активності. Однак короткого шляху до відновлення довіри не існує. Навіть за найсприятливіших умов на це підуть роки.

Як свідчить моніторинг Інституту соціології НАНУ, втрата довіри до держави – це не тимчасова криза, а стійка тенденція, що простежується щонайменше з 1990-х. [7].

Таблиця 2

**Адаптовані дані макроекономічних показників, що впливають на рівень довіри до банківського сектора**

Роки	Зміни величини скоригованих на інфляцію зобов'язань банків, млн грн	Зміни величини скоригованого на інфляцію кредитного портфеля банків, млн грн	Рівень тіньової економіки, % до офіційного ВВП	Інфляція наростаючим підсумком	Баланс довіри/недовіри до НБУ у %
2006	70 944,0	141 781,5	29,80	1,10	-22,3
2007	127 362,3	219 089,7	28,80	1,23	-3,9
2008	90 497,7	338 168,3	31,10	1,43	-75,5
2009	-71 494,9	451 330,0	39,00	1,75	-66
2010	-14 130,9	379 121,5	38,00	1,97	-42,8
2011	25 528,9	351 071,0	34,00	2,15	-47,6
2012	27 115,5	366 877,8	34,00	2,24	-48,1
2013	54 440,6	363 162,0	35,00	2,24	-43,6
2014	-66 340,4	403 935,9	43,00	2,25	-70
2015	-129 820,0	357 102,2	40,00	2,81	-68
2016	-35 434,2	250 043,4	35,00	4,03	-73
2017	-22 264,8	221 611,5	32,00	4,53	-64
2018	12 894,9	202 053,9	30,00	5,16	-62

Побудовано авторами за даними Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України та Центру Розумкова.

В таблиці 3 наведено проміжні дані, які використовуються для розрахунку коефіцієнтів кореляції Фехнера.

Таблиця 3

**Знаки відхилень від середніх значень деяких макроекономічних показників, що впливають на рівень довіри до банківської системи**

Роки	Зміни величини скоригованих на інфляцію зобов'язань банків, млн грн	Зміни величини скоригованого на інфляцію кредитного портфеля банків, млн грн	Рівень тіньової економіки, % до офіційного ВВП	Інфляція наростаючим підсумком	Державний зовнішній борг, млн грн	Баланс довіри/недовіри до НБУ у %
2006	1	1	-1	1	-1	1
2007	1	1	-1	1	-1	1
2008	1	1	-1	-1	-1	-1
2009	-1	-1	1	-1	-1	-1
2010	-1	-1	1	1	-1	1
2011	1	1	-1	1	-1	1
2012	1	-1	-1	1	-1	1
2013	1	1	1	1	-1	1
2014	-1	-1	1	-1	1	-1
2015	-1	-1	1	-1	1	-1
2016	-1	-1	1	-1	1	-1
2017	-1	-1	-1	-1	1	-1
2018	1	-1	-1	-1	1	-1

Побудовано авторами за даними Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України та Центру Розумкова.

Для відповідного аналізу мають значення такі показники: рівень тіньової економіки до офіційного ВВП (у відсотках), зміни скоригованих на інфляцію кредитного портфелю та зобов'язань банків, зміни скоригованого на інфляцію державного зовнішнього боргу (у млн грн), інфляцію та баланс довіри / недовіри до НБУ. Дуже важливо дослідити рівень довіри до НБУ, тому що він є регулятором у банківському секторі, і саме його політика є каталізатором дій для комерційних банків.

Аналіз зміни скоригованого на інфляцію державного зовнішнього боргу (у млн грн) і баланс довіри / недовіри до НБУ за період 2006-2018 рр. дає змогу спостерігати помірну обернену лінійну залежність між обраними показниками. Коефіцієнт кореляції Фехнера для цієї залежності становить  $-0,53$  (рис. 1).

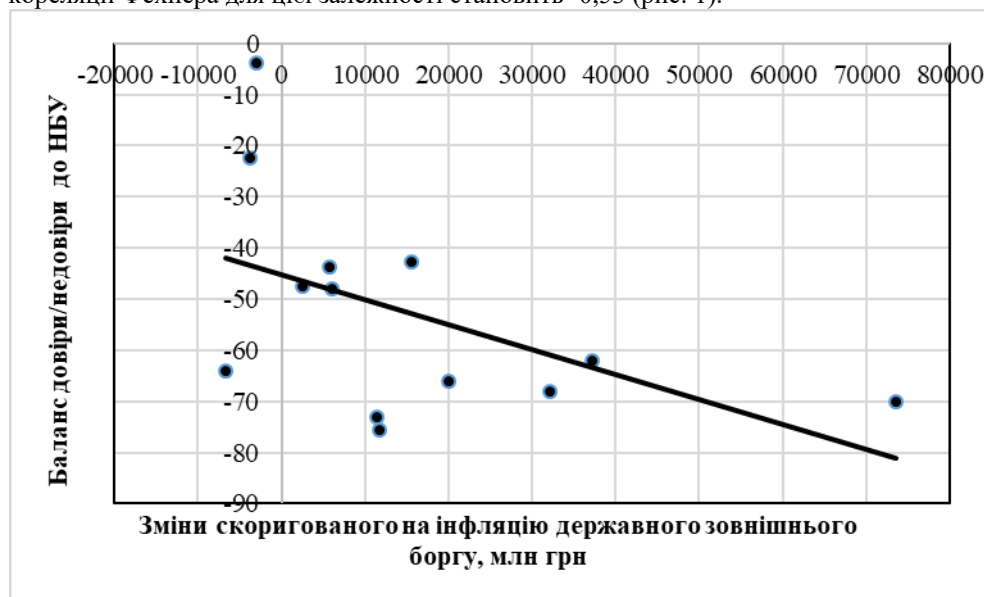


Рис. 1. Залежність між балансом довіри / недовіри до НБУ та зміною величини скоригованого на інфляцію державного зовнішнього боргу, млн грн

Отже, зі зростанням реального державного боргу відбувається зниження рівня довіри до банківського сектору, відповідно знижується обсяг зобов'язань банків, а відтак і обсяг кредитного портфелю. Зі збільшенням державного боргу також збільшується обсяг тіньової економіки, адже частина фінансових ресурсів населення вилучаються з економіки, зберігається у готівковій формі і знецінюється під впливом інфляції, інша частина грошових коштів переходить у тінь. Зміна офіційного курсу гривні до долара впливає також на зміну рівня довіри і обсяги тіньової економіки. Внаслідок цих чинників погіршується фінансовий стан усіх суб'єктів ринку та збільшується недовіра до державних регуляторів, передусім до НБУ. У банках відбувається відтік депозитів та збільшення частки проблемних кредитів.

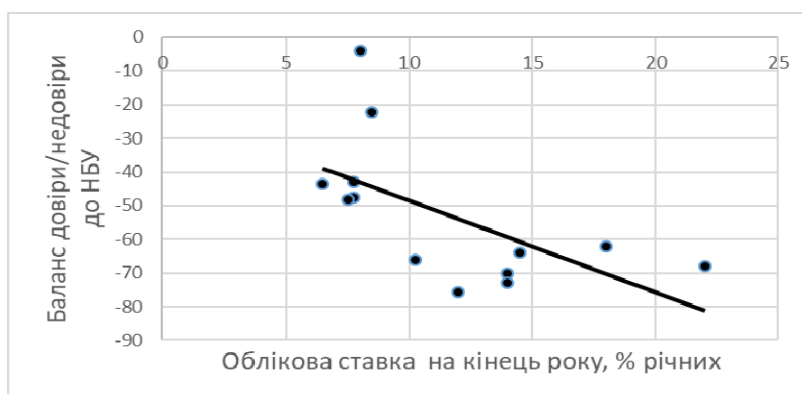
В Україні простежується пряма залежність між рівнем довіри до НБУ та змінами скоригованих на інфляцію зобов'язань банків. Коефіцієнт кореляції Фехнера для цієї залежності становить  $0,53$  (рис. 2).



**Рис. 2. Залежність між балансом довіри / недовіри до НБУ та змінами величини скоригованих на інфляцію зобов'язань банків**

Згідно нашого дослідження, між тіньовою економікою і довірою до НБУ зв'язок практично відсутній, проте на них однаково діють одні і ті ж чинники. Зауважимо, що визначальною є довіра, це пов'язано з тим, що довіра є більш чутливою і швидше реагує на зміни, а щоб побачити результат тіньової економіки потрібно більше часу. За умов фінансової чи політичної нестабільності ризики збільшуються: вкладники починають забирати свої депозити, якщо вони закінчуються “з дня на день”, і зберігають “на руках”, або вкладають у тіньову економіку. Важливим є те, що в обох випадках спостерігається висока залежність від головних макроекономічних показників держави таких як валютний курс та державний зовнішній борг.

Також, на рис. 3 подано графік, який підтверджує високу обернену залежність між обліковою ставкою на кінець року та рівнем довіри до НБУ. Коефіцієнт кореляції Фехнера для цієї залежності становить  $-0,84$  (рис. 3).



**Рис. 3. Залежність між балансом довіри / недовіри до НБУ та обліковою ставкою**

Зазначимо, що облікова ставка в Україні залежить від макроекономічної ситуації (інфляції, валютного курсу), і є не стільки регулятором економічних процесів, як “дзеркалом” поточної ситуації на ринку. При зниженні довіри до регулятора

підвищується рівень облікової ставки, відповідно ставки за депозитами та кредитами, погіршується інвестиційний клімат у країні і, відповідно, знижується кількість інвестиційних активів банку. І навпаки, зі зростанням рівня довіри до регулятора зростає величина зобов'язань банків та обсяг їхнього кредитного портфеля.

Під час дослідницьких семінарів в НБУ економісти Міжнародного валютного фонду, а також представники центральних банків Франції та Фінляндії довели, що в країнах з низьким рівнем довіри до центрального банку, під час кризи економічні агенти мають песимістичніші очікування, і тому регулятор змушений підвищувати відсоткову ставку для сповільнення інфляції. Водночас у країнах, де економічні агенти більше довіряють центральному банку, очікування були на рівні встановлених регулятором цілей, і тому він мав змогу навіть знижувати відсоткову ставку. Вищий рівень довіри до центробанків дозволяє їм гнучкіше реагувати на макроекономічні шоки [10].

Одним із основних чинників впливу на величину пасивів банків є тіньова економіка. Тіньові розрахунки здійснюють в основному з використанням готівкової грошової маси, що призводить до зростання попиту на неї, який пов'язаний з економічною активністю даного сектора. Станом на 2018 рік рівень тіньової економіки становив 47% від ВВП. Для порівняння, у розвинених країнах показник тіньової економіки складає в середньому 7-12% ВВП [5]. В Україні між обсягами зобов'язань банків та рівнем тіньової економіки існує обернений зв'язок. Коефіцієнт кореляції Фехнера становить  $-0,66$ , що показує помірну обернену залежність (рис. 4).

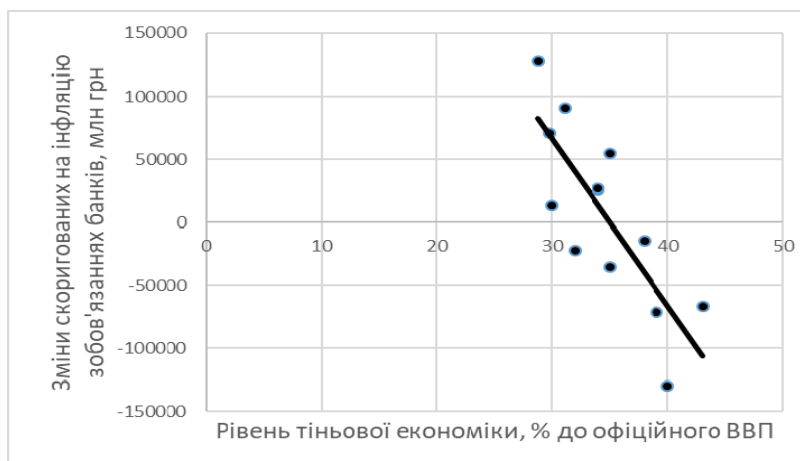


Рис. 4. Залежність між змінами скоригованих на інфляцію зобов'язаннями банків та рівнем тіньової економіки

Програма діяльності НБУ потребує реалізації заходів, орієнтованих на відновлення довіри населення та бізнесу. Ці заходи мають демонструвати більшу увагу до забезпечення економічного зростання, чіткішу позицію щодо стабільності національної грошової одиниці, стимулю повернення вкладників до банків, а також підвищення прозорості діяльності НБУ шляхом конкретизації його зобов'язань у монетарній сфері та відповідальності у разі їх невиконання. Умовами відновлення довіри до банківського сектору є:

- підвищення прозорості діяльності НБУ, актуальність проголошених ним цілей, належне виконання своїх зобов'язань;



- підвищення рівня довіри економічних суб'єктів до національної грошової одиниці, можливість прогнозування валютного курсу;
- поліпшення захисту інтересів споживачів фінансових послуг, передусім, на законодавчому рівні;
- посилення відповідальності банківських установ та їхніх працівників за недотримання норм чинного законодавства, надання неякісних фінансових послуг, обмеження доступу до необхідної інформації для споживачів, зловживання;
- підвищення рівня фінансової грамотності громадян;
- зменшення величини зовнішнього державного боргу країни.

**Висновки.** Отже, проблема довіри суттєво впливає на діяльність та стан банківських установ України, і є одним з головних чинників розвитку банківської системи загалом.

Таким чином, задля ефективного функціонування банківської системи важливим є підвищення довіри населення. Зміна рівня довіри може як активізувати діяльність фізичних і юридичних осіб, що сприятиме розвитку банківського сектору країни, так і гальмувати цей процес. На жаль, нині низький рівень довіри до банківських установ не дає змоги повністю використовувати фінансовий потенціал України, щоб створити дієву та конкурентоспроможну фінансову систему. Одними з найважливіших завдань для відновлення довіри до вітчизняної банківської системи є підвищення фінансової грамотності населення, забезпечення відкритості банків, розширення спектру банківських послуг та забезпечення їх доступності, активне застосування маркетингових технологій та комунікацій, підвищення іміджу банківських установ. Тому держава й громадяни України мають зважено докласти необхідних зусиль для подолання цієї проблеми, зокрема необхідно удосконалити систему національної оцінки ризиків, котра повинна враховувати рівень довіри як один із ключових елементів інвестиційного середовища.

1. Hudson, B. (2004). Trust: Towards Conceptual Clarification. Australian Journal of Political Science [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1036114042000205650?>
2. Simpson, J. (2007). Psychological Foundations of Trust [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://fddocuments.in/document/psychological-foundations-of-trust-58bde199cc0db.html>.
3. Statista: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/727543/level-of-trust-in-banks-worldwide-by-country/>
4. Trust by Esteban Ortiz-Ospina and Max Roser : офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ourworldindata.org/trust>
5. Андрушак Є. Публічна довіра в системі чинників фінансової безпеки банків / Є. Андрушак, М. Лабунець, Н. Паламар // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2018. – Вип. 55. – С. 74-81.
6. Горденко А. В. Рівень суспільної довіри до банківської системи України / А. В. Горденко, О. М. Ісхакова, К. В. Пеня. // Економіка та управління національним господарством. – 2017. – № 20. – С. 114–117.
7. Інститут соціології НАН: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://i-soc.com.ua/>
8. Коваленко В. В. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / В. В. Коваленко. – Одеса: Атлант, 2015.
9. Міністерство фінансів України: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua>.

10. НБУ: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
11. Стойка В. С. Можливості відновлення довіри до банківської системи України в сучасних умовах / В. С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – № 1. – С. 289-294.
12. Центр Розумкова: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua>

### References

1. Hudson, B. (2004). Trust: Towards Conceptual Clarification. *Australian Journal of Political Science*. [www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1036114042000205650?](http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1036114042000205650?)
2. Simpson, J. (2007). Psychological Foundations of Trust. *fdocuments.in*. Retrieved from <https://fdocuments.in/document/psychological-foundations-of-trust-58bde199cc0db.html>.
3. Statista: official site. [www.statista.com](http://www.statista.com). Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/727543/level-of-trust-in-banks-worldwide-by-country/>
4. Trust by Esteban Ortiz-Ospina and Max Roser: official site. [ourworldindata.org](http://ourworldindata.org). Retrieved from <https://ourworldindata.org/trust>.
5. Andrushchak, Ye., Labunets, M., & Palamar, N. (2018). Publichna dovira v systemi chynnykh finansovoyi bezpeky bankiv [Public trust in the system of financial security factors of banks]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*. – *Visnyk of Lviv National University. The series is economical*, 55, 74-81 [in Ukrainian].
6. Hordenko, A. V., OIskhakova, O. M., & Penya, K. V. (2017). Riven suspilnoyi doviry do bankivskoyi systemy Ukrainy [The Level of Public Trust in the Banking System of Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnya natsionalnym hospodarstvom – Economics and management of the national economy*, 20, 114-117 [in Ukrainian].
7. Instytut sotsiologiyi NAN: ofitsiyyny sayt [Institute of Sociology of the NAS: official site]. [i-soc.com.ua](http://i-soc.com.ua). Retrieved from <https://i-soc.com.ua/> [in Ukrainian].
8. Kovalenko, V. V. (2015). Kredytna diyalnist bankiv Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku: monohrafiya [Credit activity of banks of Ukraine: problems and prospects of development: monograph]. Odesa: Atlant [in Ukrainian].
9. Ministerstvo finansiv Ukrainy: ofitsiyyny sayt [Ministry of Finance of Ukraine: official site]. <https://minfin.com.ua>. Retrieved from <https://minfin.com.ua>. [in Ukrainian].
10. Natsionalnyy bank Ukrainy: ofitsiyyny sayt [National Bank of Ukraine: official site]. [bank.gov.ua](https://bank.gov.ua). Retrieved from <https://bank.gov.ua/> [in Ukrainian].
11. Stoyka, V. S. (2017). Mozhlyvosti vidnovlennya doviry do bankivskoyi systemy Ukrainy v suchasnykh umovakh [Possibilities of restoring confidence in the banking system of Ukraine in modern conditions]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 1, 289-294 [in Ukrainian].
12. Tsentr Rozumkova: ofitsiyyny sayt [Razumkov Center: official site]. [razumkov.org.ua](http://razumkov.org.ua). Retrieved from <http://razumkov.org.ua> [in Ukrainian].

## THE ROLE OF FINANCIAL MARKET CONFIDENCE INDICATORS IN THE BANKS' ACTIVITIES

**M. Petyk, Ju. Misyurak, O. Panych**

*Ivan Franko National University in Lviv,  
Svobody Ave., 18. UA-79008 Lviv, Ukraine*

The problem of public confidence in the banking sector is considered. It is substantiated that in the modern world the basis of banking system efficiency is confidence in banks. Today, confidence in the banking sector is low.

An unstable financial situation causes a decline in public confidence in commercial banks. 2005-2018 revealed the dependence of the influence of macroeconomic indicators of the state on the state of confidence in the central bank and, accordingly, the impact of confidence on the results of banking activities. Based on the Fechner correlation analysis method, the relationship between the level of confidence in the regulator and inflation-adjusted external debt, bank liabilities, the change in the interest rate and the level of confidence in the NBU are established; the relationship between the shadow economy and the banks' obligations.

Balance of confidence / mistrust with the NBU in December 2019 tilted towards the distrust expressed by (-29 %) citizens. A similar but slightly lower balance of confidence / distrust in banking institutions (-50.8 %), which is one of the lowest in the world. The confidence / distrust balance of the regulator and banks in Ukraine has improved markedly over 2019, driven by appreciation of the national currency and positive financial performance of the banking sector. There is also a direct correlation between the level of confidence in the NBU and changes in inflation-adjusted bank liabilities. Low confidence in the financial regulator hinders the development of the entire financial sector.

At present, low level of trust in banking institutions makes it impossible to fully utilize Ukraine's financial potential to create an efficient and competitive financial system. One of the most important tasks for restoring confidence in the domestic banking system is to increase the financial literacy of the population, to ensure openness of banks, to expand the range of banking services and to ensure their accessibility, to actively use marketing technologies and communications, to enhance the image of banking institutions. Therefore, the state and the citizens of Ukraine must make the necessary efforts to overcome this problem, in particular, it is necessary to improve the system of national risk assessment, which should take into account the level of confidence as one of the key elements of the investment environment.

**Keywords:** banks, confidence, National Bank of Ukraine, indicators of confidence in banks, public debt, shadow economy, bank liabilities, financial literacy.